

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un știr garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Nădejdea creștinilor

(+) *Trăim vremuri de cumplită criză financiară și morală. Cu excepția unui destul de modest mănunchiu de îndestulăți cu soarta, — fie în urma unui fericit joc al împrejurărilor bine folosite din punct de vedere material, fie în urma unei superioare concepții de viață creștină, prin prisma căreia văd, judecă și suportă mizeriile ceasului de față, — glasurile ce se ridică din mulțimi sunt glasurile nemulțumirii cu situația din cale afară de grea și fețele ce întâlnim sunt fețe îngrijorate, purtând pecetea nesiguranței și a temerii de ziua de mâine. Când nu poartă în chip bătător la ochi semnele desnădejdi.*

Nu-i greu de prevăzut ce vâlvătaie atotmăstuitoare poate izbucni din aceste suferințe nemângăiate în clipa când mâini de incendiatori vor isbuti să arunce în plinul lor scânteia fatală. Și nu este datorință mai sfântă față de neam, biserică, și, noi înșine, ca preîntâmpinarea acelei clipe. Calea este una singură și sigură: ridicarea, pe aripile spiritului, dintru celea de jos la celea înalte, unde se află ușurare și mângâiere în năcazurile ce ne impresionează și unde se impregnează adânc în suflete acele înălțătoare convingeri: Quid hoc ad aeternitatem? și: Ad majora natus sum! Convingeri vrednice de cei chemați să fie cetățeni ai împărăției cerurilor și împreună locuitori cu sfinții. Convingeri sfinte ce trebuiesc trezite și întărite în toate sufletele. Cu deosebire în cele mai amărâte și mai obidite.

Gândul acesta străbate, ca un fir roșu, scrisoarea circulară plecată la 22 Sept. c. dela Reședința noastră Mitropolitană, către toți purtătorii oficiilor parohiale din arhidieceză. Sâmburele de lumină în jurul căruia se împletesc îndrumările date clerului este jubileul sinodului efesan de acum cincisprezece veacuri. Se revine asupra pastoralei colective din primăvară a Corului episcopesc și se dau noi dispoziții în vederea adâncirii cât mai depline și în cercuri cât mai largi a spiritului marian, dovedit în totdeauna neîntrecut modelator de suflete și inimi după modelul de cerească blândețe, cucernicie, râvnă spre tot lucrul bun și răbdare în năcazuri și dureri de tot soiul, a Maicii Sfinte, pilda și nădejdea creștinilor.

Dispoziția limpede și hotărâtă prevede pentru întreaga arhidieceză oficierea Paraclisului în toate Duminecile lunii Octomvrie cu câte o cuvântare despre Precurata și virtuțile ei. Apoi: ținerea de reculegeri sufletești de câte o zi, cu predici ocazionale, mărturisiri și cuminecări, în toate parohiile și filiiile, ajutându-se împrumutat preoții învecinați. De ținerea acestei zile sfinte și sfințitoare caută să se îngrijască, la toate școalele, cateheții. Așa, că până la 9 Decemvrie, de praznicul Nepătatei Zămisliri, toată arhidieceza are să treacă prin această primenire duhovnicească. — Ideea silei de reculegere e atât de fericită că ar fi bine să fie îmbrățișată de întreaga Provincie noastră mitropolitană. Mai mult: Să se permanentizeze și pentru viitor, pe toată linia. Căci bun lucru este.

Prostie și crimă

Planul diabolic al francmasoneriei — Eliminarea bisericilor din bugetul statului — Indeletniciri dominante

de prof. AUGUSTIN POPA

Fără preoți se strică o țară. Așa a spus, de curând, d. N. Iorga. Mai înainte o constatase, fără voia lui, și marele necredincios Spiru Haret. Atunci când se tulburase țara, în 1907. Scrisoarea lui, Nr. 1431, trimisă preoțimii și învățătorimii, este o capitulare, impusă de forțe mai mari decât ale lojei **: „Mare și grea nenorocire a căzut peste noi — scrie ministrul ateu. — Potoliți pe cei turburați, împăcați pe frați și duceți liniștea printre oameni... căci frații noștri săteni numai dela voi pot auzi cuvântul cel bun, numai dela voi pot primi lumina cea adevărată... Voi preoți, trageți clopotele dela biserică, îmbrăcați-vă în sfintele vestminte, luați în mână crucea și evanghelia, ca să se adune poporul; și-i vorbiți, și voi și învățătorii, și faceți să intre pacea și dragostea între oameni și să piară duhul cel rău dintre ei.“

Și înaintea lui Haret au constatat-o alții de nenumărateori, în cursul istoriei. Și o vor mai constata. Căci istoria are un nărav prost: îi place să se repete. Chiar și la noi în țară. De sigur n'am ajuns încă la furci și la topoare. Și avem bună nădejde la Dumnezeu că vom fi cruțați de așa orori. Cert este însă că în suflete și în gânduri revoluția este în toi. Chaos și tulburare și întunec plin de primejdii nevăzute. În care trebuie dusă, fără amânare, pace și lumină. Singura care poate îndrepta și limpezi: a evangheliei. Oricare alta e neputincioasă, cum a fost duhul păgân al lui Haret în 1907.

Un lucru elementar, pe care îl formulează plastic d. Iorga, de care însă nu vrea să știe guvernul țării românești. Acesta strică biserică și vrea să scoată pe preoți din viața neamului. Numai așa se poate închipi batjocura ce o face cu salariile clerului. Căci batjocură face din preoți. Sistematică și progresivă. Mai întâi că le dă bruma de ajutoare cu luni de zile în urma tuturor; dacă mai rămân ceva fărmituri dela masa celorlalți. Apoi: reduce salariile preoțești după altă cheie, mai grea, decât pe ale celorlalți slujbași. Nu-i socotește, deci, vrednici de un tratament egal, așa cum ar cere dreptatea și legile. Și încă: mărirea salariilor preoțești o croiește după confesiune, ca să mărească vrajba și dușmănia între confesiuni. Și pe deasupra, în disprețul constituției, ceace le dă cu o mână, le ia cu alta: le ia plata de pe lunile viitoare, pentru a plăti cu ea pe cea încasată în trecut.

Și nu se va opri nici aici. Ținta urmărită este alta. Lesne de ghicit. O destăinuiește limpede cineva, care este în măsură să știe ce vorbește: d. Ioan Gh. Savin, inspec-

tor general în ministerul cultelor. În revista bisericească din Iași „Viitorul“, la 1 Septemvrie c. scrie că „îngrijorările pentru viitor“ cărora le-a dat glas într'un număr precedent, „au început să se precizeze, agravând și mai mult situația și așa destul de precară a Bisericii. Căci se pare că *ideea definitive și completei abandonări a Bisericii proprii sale autonome dar și propriilor sale mijloace de întreținere a făcut serioase progrese în acest răstimp de vacanță. Ideea suride calculatorilor de cifre pentru viitoarea echilibrare a bugetului*“. Clar: stăm „în fața sumbrei perspective de a fi pur și simplu eliminați din bugetul statului“. — Și, repet, d. Savin știe ce vorbește: este inspector în ministerul cultelor.

Era de prevăzut. Ținta lojei nu putea fi alta. Și e clar, că stăm în fața unei opere patentat francmasone. Numai această putere a întunecului își poate permite cinismul criminal de-a strica țara, din ură față de biserică. Căci, din cele spuse mai spus, e limpede că lucrează la ruina țării, căreia preoții îi sunt azi mai necesari decât oricând. Și tot așa de limpede este, că nu se poate justifica această crimă cu nimic alta, decât cu ura iadului împotriva Bisericii. Criza financiară a țării? Vorbă să fie! Intreg bugetul cultelor e un miliard. Cât s'a dat, de curând, la câteva bănci, mai mult ori mai puțin perciunate. — Și dacă acesta ar fi motivul adevărat, s'ar reduce simplaminte și salariile clerului după cheia generală, întrebuițată față de toți funcționarii. Nu s'ar face cu ei această batjocură și fără-delege.

Evident, pe cât sunt de clare faptele și intențiunile cârmuirii francmazonice, pe atât de hotărâtă trebuie să fie acțiunea de apărare a bisericilor. A celei dominante, în primul rând. Ea are și putere mai mare, și de pierdut mai mult decât altele. — D. Savin este necăjit, că nădejdea ce nutrise în această privință s'a arătat zadarnică. Acțiunea de pregătire și prevenire a pericolului, conducătorii bisericii ortodoxe n'au început-o. Se țin de alte treburi. Discută despre statele de plată. Iar consilierii ei cei mai de frunte își caută fel de fel de rosturi și câștiguri.

Vom completa pe d. Savin. În afară de această ocupație prozaică, simandicoasele fețe mai au una... amuzantă. Aceea pe care o începuse, nu de mult, Patriarhul în „Viitorul“ și pe care o continuă, cu o amploare și stăruință admirabilă, d. Dr. I. Matei, pe pagini multe, lungi și deosebit de plicticoase, în „Telegraful“ diu Sibiu, și alți mari filozofi moderni ai ortodoxiei în celelalte reviste mon-

diale de înțelepciune pravoslavnică din Ardeal și jur. Se căznesc, cu infinită osârdie, să găsească punctul arhimedic al tratamentului dominant ce trebuie aplicat egalelor confesiuni ale țării, din bugetul statului. Asta-i o operațiune enorm de grea. Trebuie făcute mii de calcule superioare, cu adunări, împărțiri, sporiri și grupări de cifre intortochiate, ascunse, din care să iasă marele și incomensurabilul adevăr mântuitor, că ortodoxia a fost grozav de nedreptățită în trecut. — În vreme ce furtuna clocotește deasupra capului lor, ei se joacă liniștiți în nisip. Cât de bine li s'ar potrivea acel: sancta simplicitas, dacă „sancta” n'ar trebui înlocuit cu altă vorbă, mai adecvată. Așa, trebuie să ne resemnăm la înțelepciunea românească: satul arde și... năzdrăvăniile lor împart bugetul care nu-i.

Această a lor adorabilă absență dela datorie, nu poate fi, evident, îndreptar pentru noi. Noi ne vom sili să ni-o facem deplin. Mai întâi însă așteptăm răspunsul guvernului la întimpinările arhierilor noștri. Dela ei depinde ce avem de făcut. Până atunci, poate vor apuca alt drum și frații din cealaltă strană. Ar fi de dorit. Fiindcă ei au de pierdut mai mult decât noi!

De veghe, la cârmă. Dela înălțimea scaunului Vărhovnicului Petru, actualul Pontifice roman urmărește, cu ochi de Păstor și Părinte, mersul vremii, mereu îngrijorat de soarta bărcii ce-a fost ales s'o treacă prin vânturi și valuri spre portul mântuirii. Nu-i scapă un nouaș, ce se arată, prevestitor de rele, în zare; nu-l surprinde o cursă întinsă de mâini rele în largul mării. Treaz, înțelept, rezolut: încunjură la timp ori parează bărbătește lovitură dușmană, tăindu-și drum printre primejdiile multe și de multe feluri.

Cei zece ani de supremă cârmă ai lui Piu XI sunt de-o elocvență frapantă din acest punct de vedere. O înșirare sumară a enciclicelor acestui Sf. Părinte e dovada peremptorie a preocupărilor sale, cu rezonanțele cunoscute în sufletele mulțimilor ce-i ascultă glasul.

Abstrăgând dela luminoasele orientări din

urmă asupra Acțiunii catolice și a problemei sociale, seria enciclicelor papale o întregesc alte optsprezece monumente de acest fel: 1. Ubi arcano Dei (23.12.22) despre pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos; 2. Rerum omnium (26.1.23) la aniversara de trei veacuri a sf. Francisc de Sales; 3. Studiorum ducem (26.6.23), la 700 de ani dela canonizarea sf. Toma de Aquino; 4. Ecclesiam Dei (12.11.23), la împlinirea alor treisute de ani dela martiriul sfântului Josafat, ierarhul unit; 5. Maximam gravissimamque (18.6.24) în legătură cu asociațiile eparhiale franceze; 6. Quas primas (11.12.25) când cu rânduirea sărbătorii Hristos-Rege; 7. Rerum Ecclesiae (28.2.26) despre misiuni; 8. Rite expiatis (30.4.26) la 700 de ani dele săvârșirea sf. Francisc de Assisi; 9. Iniquis afflictisque (18.11.26) privitor la prigoana din Mexico; 10. Mortalium animos (6.1.28) despre unitatea bisericii; 11. Misericordissime Redemptor (8.5.28) cu referire la cultul Sfintei Inimi; 12. Rerum orientalium (8.9.28) îndeamnă la studierea chestiilor orientale; 13. Divini cultus (20.12.28) despre liturgie și muzica bisericească; 14. Mens nostra (20.12.29) despre exercițiile spirituale după metoda sf. Ignățiu; 15. Quinquagesimo anno (23.12.29), lămurește motivele prelungirii Anului Sfânt; 16. Repraesentanti in terra (31.12.29) tratează chestia educației tinerimei creștine; 17. Ad salutem (20.4.30) comemorează aniversara alor 1500 ani dela moartea sf. Augustin; 18. Casti connubii (31.12.30) despre căsătoria creștină.

Notăm că aici nu-s cuprinse o mulțime de așa zise Litere Apostolice și Constituțiuni apostolice apărute în acești aproape zece ani de glorios pontificat al lui Piu XI. Și regretăm faptul că nu avem și în românește, cel puțin enciclicele, toate. Traduse bine sunt și o desfătare, pe lângă aceea că sunt comori de erudiție. Cât avem până acum: Repraesentanti (Blaj), Ad salutem (Beiuș), Casti connubii și Quadragesimo anno (Iași) e din cale afară puțin. Și, va recunoaște oricine, așa ceva e păcat să se mai poată întâmpla.

Poveste veche

Câteva sugestii la problema mereu actuală a pensiunilor preoțești

Chestiunea pensiunilor preoțești a ajuns un fel de nod gordian în biserica noastră. Cine și când ne va ridica această piatră de pe conștiințe? De zece ani ne sibuclumăm în căutarea soluțiunii celei mai norocoase, și nu o găsim. Totuși trebuie aflată. Imprejurările din ce în ce mai grele, ne cer imperios și ne obligă s'o aranjăm.

Azi mai mult ca de altădată am ajuns la concluzia că *soluționarea ei depinde numai de noi*. Cu adevărat numai și numai prin jertfa, zelul și munca noastră putem asigura o soartă mai omenească slujitorilor altarelor și familiilor lor. Dela stat deocamdată nu putem aștepta nimic. Dovadă situația vitregă în care se sbat pensionarii statului.

La aranjarea definitivă a pensiunii noastre încă nu ne putem gândi. Trebuie întâiu să vedem când și cum se va termina această plagă a zilelor noastre care se chiamă criză financiară. Azi, din nenorocire, nimic nu-i mai sigur ca nesiguranța. Pare a fi singura „valoare” stabilizată pe piețele lumii. Putem însă face mult pentru ameliorarea lucrurilor. Cu toată vitregia vremii cred că, cu o mică bunăvoință din partea tuturor fraților, înseninăm atât zilele noastre cât și ale urmașilor. M'am gândit și am frământat în sufletul meu această problemă ajungând la următoarele concluzii, cari îmbrățișate cu zel și bunăvoință ne vor aduce multă mângâiere.

1. În fiecare an, și anume în ziua întâiu de Crăciun, să se facă în *fiecare biserică de pe teritoriul provinciei noastre bisericești o colectă*, vărsându-se la aceasta și discul zilei respective. Se va explica cu această ocaziune credincioșilor importanța scopului. Fiecare preot apoi la rândul său va rotunzi suma aceasta cu cât crede și poate. Nici o parohie însă nu va da mai puțin de una sută lei. Aceasta ar fi suma minimă. Sumele se vor înainta la centru și se vor publica toate pa-

Foia „Unirii”

Slujbe mai frumoase

Incă un cuvânt la chestiunea reformelor rituale

de Pr. **Eugen Bucur**
profesor

Reforme, schimbări, înnoiri! Iată lozincă zilelor noastre! Ecoul ei a răsunat și în biserică. Se găsesc și aici nemulțumiți cu vechile orândueli. Ci-că ritualul nostru nu e practic și ar trebui să ne îndreptăm privirile spre slujbele apusenilor, dela cari am putea învăța câte ceva și în privința aceasta. Cam în felul acesta glăsuiește un articol al „Unirii” din 19 Septembrie c. care, sub titlul „Slujbe scurte, reia firul unor discuțiuni mai vechi.

Luându-și ca punct de plecare faptul că liturghia apuseană, cu cântările ei mai puține și cu ministranții ei, e mai practică, autorul e de părerea că am putea imita pe apuseni dacă am introduce la liturghie ministranții, cari ar da răspunsuri la ectenii, în timp ce cântăreții ar cânta cântările obicinuite. Ne da apoi și planul unei astfel de liturghii scurte, al cărei folos ar fi că credincioșii nu ar veni prea târziu la biserică și nici nu ar ieși mai de vreme, neputând să stea mult timp cu atenția încordată.

Departate de mine gândul de a fi împotriva reformelor. Nici nu trag la îndoială in-

tențiunea bună a doritorilor de înnoiri. Totuși trebuie să mărturisesc sincer și pe față că nu înțeleg de loc rostul acestor *tendințe de cîpărtire a liturghiei*, respective a slujbelor noastre. Dacă e vorba să înnoim ceva, înnoirile trebuie să fie de altă natură.

Foarte adevărat că în apus catolicii sunt mai practici decât noi și în slujirea liturghiei. Inșă *această practicitate a lor corespunde unei nevoi reale*. La ei viața religioasă are un alt aspect decât la noi. Ca în toate domeniile vieții spirituale, apusenii au realizat și în materie de credință un progres mai mare decât noi. Creștinul apusului duce o viață religioasă mai intensivă și e capabil de o mai mare reculegere sufletească, de o înălțare mai rapidă a cugetului său către Dumnezeu. Să-l privim numai cum stă în biserică! Cât ce a intrat și-și ocupă locul, înghenunchează și se cufundă în rugăciune ori meditare adâncă, urmărind în acelaș timp acțiunea liturgică. Nu-l interesează nimic din ceace nu e în legătură strânsă cu sfânta slujbă, ci toată atențiunea sa e îndreptată spre marea taină ce se săvârșește sub mâinile preotului. Natural că o liturghie ascultată astfel își are efectul ei și dacă e scurtă. — De altă parte și viața de toate zilele are un ritm mai accelerat, încât apuseanului mai grăbit, negreșit, îi trebuiesc slujbe scurte. Din acest motiv a fost necesar să se facă la catolicii apuseni liturghia ce o au, iar biserica a înțeles această necesitate. Imprejurările noastre sunt altele. Credincioșii noștri, în cea mai

mare parte agricultori, cu spiritul religios mai puțin cultivat, sunt mai primitivi. Ei nu au o credință atât de vie. Atitudinea lor în biserică e mai mult pasivă. Ea se reduce la urmărirea — de multe ori prea puțin, atentă — a rugăciunilor și acțiunilor preotului, ori la o desfătare în cântările auzite. Și atâta e tot. Despre o adâncire în rugăciune nu prea poate fi vorba. Ba unii țărani sunt chiar de părerea că, neștiind să se roage cum se cuvine, se pot considera oarecum dispensați și că preotul are datoria de a suplini lipsa rugăciunii lor.

Să ne gândim că, în astfel de împrejurări, oare se poate da creștinilor acestora o liturghie scurtă ca a apusenilor? Dacă pe ei nu-i mișcă îndeajuns ceremonialul nostru de acum cu cântările-i multe și rugăciunile mai stăruitoare, îi va mișca oare o liturghie slujită mai simplu și la iușală? Ori, dacă alternarea deasă a rolurilor cantorului și ale preotului, cari oricum dau mai multă viață acțiunii dela liturghie, nu pot ținea atențiunea credincioșilor noștri destul de încordată, va putea să o țină pe viitor liturghia în care ministranții vor bolborosi niște răspunsuri, neauzite de ei, iar cantorii vor mai întinde și repeți la infinit silabele din textul cântărilor? Evident că nu! Dimpotrivă, o slujbă ca aceasta i-ar mai întări în pasivitatea lor și ar face să scadă în ei și interesul de până acum față de lucrurile religioase. Pe deasupra ar naște în mintea credincioșilor, cari și așa adesea au o atitudine ostilă față de cler, bănuiala că

rohiile cu sumele contribuite, pentru a trezi un fel de emulație nobilă.

2. Fiecare preot să celebreze în *fiecare lună o sfântă Liturgie*, iar stipendiul să-l trimită la centru. Bunii noștri Arhieriei să intervină pentru obținerea liturgiilor necesare.

3. *Fiecare preot*, după putință și posibilitate, să contribuie *benevol* la mărirea fondului. În special la ocaziuni solemne, cum sunt aniversările de 10, 25, 40, 50 de ani de preoție, apoi răscumpărarea felicitărilor de ziua numelui etc. etc. Și mai ales ar fi de dorit, ca atunci când ajungem la scrierea testamentului nostru să nu ne uităm de acest așezământ.

4. *Fiii și fiicele preoților*, rude sau alți drept credincioși, trebuie să *îndemnați* ca să contribuie la mărirea acestui fond. E bine să ne gândim de pe acum la sf. liturgii care vor trebui celebrate pentru binefăcători în Catedrala din Blaj, sanctuariusul cel mai scump al bisericii noastre.

5. Să se ia o dispoziție generală ca la *înmormântarea preoților să nu se depună cununii și jerbe de flori* (cel mult din partea familiei). În schimb să se dea suma care s'ar fi cheltuit, pentru fondul din chestiune.

6. O chestiune mai delicată. Anume: avem o mulțime de fonduri și fundațiuni cari în urma devalorizării monedei și a altor împrejurări nu mai pot corespunde scopului decât în măsură redusă, bursele ce le pot da fiind neînsemnate. Socotesc că toate *aceste fonduri* sau cel puțin o parte din ele — se înțelege făcându-se formele cerute — să fie *vărsate cu finea anului la fondul de pensiuine*.

7. *Fondul de pensiuine existent* trebuie administrat așa, ca să producă maximum posibil.

Acestea ar fi deocamdată propunerile pe care le prezint spre meditare. Fiecare dintre noi are misiunea albinei, de a contribui cu puțin, dar neîncetat, la înfăptuirea marelui gând. Cele propuse sunt soluții simple. Cu o mică bunăvoință se pot realiza. Și ar da rezultate nebănuite. Dovadă minunată Roma. Așa își câștigă fondurile necesare Propaganda-Fide și alte institute religioase din apusul

luminat: *prin organizație și muncă de albină săvârșită cu credință și zel de fiecare membru*. Să începem deci acțiunea și Atotputernicul ne va ajuta-o ducem la bun sfârșit. Să nu uităm că în timpurile grele se iau cele mai eroice hotărâri.

Dr. Coriolan N. Sabău
paroh

Consistor plenar în Oradea. S'a ținut în 10 Septembrie c. participând, pe lângă asesorii din centru, și protopopii districtuali. În cuvântarea de deschidere, pâr. Episcop Valeriu Traian scoate învățături practice din constatările făcute la parohii cu prilejul vizitațiilor canonice și atrage atențiunea asupra grijei deosebite ce trebuie să aibă parohii de avere în bani a parohiilor, adese foarte primejduită la diferite bănci nesigure. Au la îndemână, pentru a preveni neajunsurile, banca „Unirea”, anume înființată pentru o cât mai rentabilă gospodărire a averilor mobile din eparhie.

Constatându-se apoi, că *seminarul teologic* a dat excelente roade morale, dar a rămas în deficit financiar, s'a hotărât a se impune clericilor tuturor o taxă anuală de 3000 Lei. Vor plăti această taxă și alumnii vechi, ca și cei 10 nou primiți, din 21 bacalaureați câți ceruseră intrarea în seminar.

Obiectul cel mai important al dezbaterilor au fost însă noile *Statute ale fondului de pensiuine și viduo-orfanal*. Ele dau o nouă așezare acestei vechi și dureroase probleme. Pentru viitor atât reținerile la fondul de pensiuine cât și pensiunile însăși se orientează exclusiv după salariul primit de la stat. Din acesta se rețin, începând cu 1 Iulie 1931, 10%, pentruca preoții trecuți la pensie începând cu 1 Ianuarie 1931 să pr mească 75% din salariul ce are de la stat un preot din categoria și vechimea lui, văduva 50% din pensia ce s'ar cuveni soțului decedat, orfanii de tată 25% din pensiuinea cuvenită mamei, iar orfanii de ambii părinți vor primi: cel dintâi pensiuine egală cu a unei văduve, ceilalți ca un orfan de tată. Văduva primește ajutor cât timp nu se mărită, orfanii până la majorat.

preoții au introdus slujbele scurte numai ca să le facă cum le vine mai ușor, de mântuială.

Să nu uităm apoi nici conservatismul poporului nostru, care-l face așa de refractar față de inovațiunile pripite. În privința aceasta chestiunea calendarului cred că este pe deplin edificatoare.

Și să nu se spună nici aceea, că numai la țară e așa, iar populația dela oraș, în special intelectualii se înstrăinează de biserică din pricina slujbelor lungi. Cunosc anume cazul concret alor doi intelectuali dintr'un oraș de provincie, cari au venit la Blaj și, fiind zi de sărbătoare, au asistat la liturgia din catedrală. Ei bine, acești oameni au ieșit nemulțumiți din biserică, pentrucă slujba n'a avut faștul dorit de ei și a fost prea scurtă. Dacă mai adaug cazul acesta la cele experiate din alte convorbiri cu intelectualii de ai noștri, apoi pot să afirm că nici pătura noastră intelectuală nu se însuflețește de scurtări.

Așadară nici țărani, nici intelectualii nu sunt pentru slujbele scurte. Urmează deci dela sine că *trebuie să renunțăm la reformarea ceremoniilor religioase*. Practicitatea apusenilor să o lăsăm pe seama lor, iar noi să ținem în minte că nu tot ce e practic la ei e practic și la noi.

Din acest motiv socotesc, din capul locului, inutilă orice discuție cu privire la scurtarea slujbelor ori la introducerea unor forme de cult străine de biserică noastră. Convingerea mea este că e necesar să păstrăm

toate rânduielile ritului nostru oriental așa cum le-am moștenit din moși strămoși. Aceste rânduieli cuprind un izvor nesecat de mijloace potrivite pentru sfințirea sufletelor noastre. Trebuie numai să-l exploatăm. Iar când formele actuale de închinare nu vor mai corespunde necesităților noastre sufletești, atunci se va putea relua discuția. Aceasta sarcină va reveni însă desigur unei alte generații.

Sunt, dară, dușmanul evoluției? Din contră, sunt prietenul ei. Dar nu înțeleg sub evoluție imitarea servilă a cultului apusean. Zic și eu să evoluăm, dar altfel. Iată cum: Să avem grija ca să se îndeplinească slujbele sfinte cu demnitatea cuvenită, într'o biserică curată, cu odăjdii frumoase, cu cântăreți buni și înainte de toate de către preoți cucernici, cari se apropie cu dragoste de cele sfinte. Acești preoți să cetească rugăciunile în mod clar și armonios, fără târăgănarea euvintelor. Să spună apoi predici bine pregătite, adaptate la împrejurările actuale. Prin aceste vor putea să dea credincioșilor noștri o educație religioasă mai bună. În felul acesta lumea se va obcinui să vină regulat la biserică și să asiste cum se cade, cu atențiunea încordată. — *Mai multă viață, mai multă căldură în slujbele noastre!* Aceasta e evoluția spre care trebuie să nizuim și pe care trebuie să o realizăm.

Cețiți și răspândiți: „UNIREA“

La sporirea fondului vor contribui, pe lângă cotizațiile de sus, și anumite taxe ocazionale fixate cu acest prilej: 50.000 Lei dela episcopul diecezan cu ocazia întronizării; 10.000 Lei dela fiecare promovare întru arhieriu; 5000 Lei dela instalarea canonicilor; cel numit canonic onorar, arhidiacon, protopop districtual ori onorar va plăti 1000 Lei, iar parohul, la numire și strămutare, 500 Lei. — La fel taxele matrimoniale ale clericilor diecezani, statorite așa: 10.000 Lei vor plăti clericii cari iau în căsătorie fete de mireni catolici; 20.000 Lei cei căsătoriți cu acatolice; 5000 Lei cei cu fete de preoți cari nu sunt membri ai fondului; pe când ceice se căsătoresc cu fete de preoți membri ai fondului sunt scutiți de taxă matrimonială.

Să sperăm, că noile hotărâri vor aduce o simțitoare îmbunătățire în trista situație a pensionarilor preoți. Deși salariile dela stat, luate de cheie, sunt destul de nestatornice și, mai nou, nesigure!

Din visurile noastre. În cel mai nou număr din „Cuvântul Adevărului“, d. prof. Gheorghe Pteancu scrie cuvinte însuflețite despre „problema de mare însemnătate“: *ziarul nostru zilnic*. Ne este indispensabil, în aceste vremuri tulburi, când furia împotriva religiei și a bisericii catolice în general bântuie cu o sălbătăcie sistematică, organizată, fără seamăn în trecut.

Aceeaș soartă o are și biserică noastră. „E atăcată și ea cu o totală lipsă de obiectivitate și iubire de adevăr, în atâtea ziare și reviste creștine“. Toate faptele ei sunt pervertite sau răstălmăcite, toate instituțiile și hotărârile ei atăcate cu ură și cu patimă neînfrănată. Istoria ei, de care poate fi mândră, și aportul ei uriaș pentru cultura românească de pretutindenea, mănjite în chipul cel mai barbar și necruțător. Noi nu reacționăm cum ar trebui la acest val de dușmănie. Organele de presă ce avem, nu sunt suficiente. Dar — continuă d. Pteancu — „până când această nepăsare? Oricât de grea și apăsătoare e criza actuală financiară, avem *imediată nevoie de un ziar zilnic catolic*, serios, bine informat și bine redactat, care să aibă puțința apărării contra atacurilor nedrepte și să se impună atențiunei generale. Chestia e urgentă, nu suferă amânare... Atâția, câți suntem, n'am fi în stare să susținem un astfel de ziar? Ar fi prea trist, pentru a fi adevărat. Ungurii nu sunt mai mulți nici mai bogați, și-și susțin o mulțime de ziare, pentrucă aduc jertfe“.

Și, continuăm noi, în curând va mai apare un cotidian unguresc: cel catolic, pentru care totul e pus la punct! — Dar pentru noi problema este încă deocamdată... un vis frumos. „Agra“ și conducătorii vieții noastre bisericesti, dela cari așteaptă d. Pteancu rezolvarea norocoasă a problemei, s'au ocupat de ea. Apropiatul mare congres al Agra-lui, la Oradea, o va lua iarăși în discuțiune. Dar... Dacă abia trăiesc micile publicații de azi, ce-am face cu un cotidian? E criză financiară. Și, se pare, criză de înțelegere. Apostolatul presei e noțiune necunoscută la noi. Și fără el, nu se poate începe nimic. — Să nădăjduim totuși. Poatecă răutatea vremilor ne va sili să încercăm!

Nouă școală de menaj. „Astra“ culturală deschide, la Sibiu, o școală practică pentru fetele cari nu mai urmează cursul secundar. Vrea să facă din ele gospodine bune și pricepute, cari să-și știe îngriji rațional casa și bucătăria. Informațiuni amănunțite dă, la cerere, direcțiunea internatului de fete al „Asociațiunii“. (Sibiu, Str. Șaguna, No. 8).

Știri mărunte

Teme pentru sinoadele protopopești. Ultimul celular arhidiecezan fixează temele cari vor avea să se trateze în sinoadele protopopești din toamna acestui an. Sunt două: 1. Necesitatea rugăciunii și efectele ei asupra individului și a societății; 2. Roadele mărturisirii bine făcute. — In vremuri de clocotitoare mișcare ca ale noastre, este cât se poate de necesar, într'adevăr, să strigăm lumii, cu toată hotărârea, cuvântul evangheliei, că »un lucru trebuiește«.

Roma și congresul dela Leyden. E lucru știut că la Leyden o să se țină un congres internațional orientalist. Vor lua parte la el somități științifice din toate părțile lumii culturale. Biserica încă va fi reprezentată demn în acel areopag al științei. De aceea Vaticanul și-a alcătuit spre acel scop o delegație în fruntea căreia stau: Mgr. Pisserand, proprefectul bibliotecii vaticane, P. Bonyjes, prof. la univ. din Beyruth și asiriologul olandez P. Van der Meer, dominican, toți trei savanți de renume stabilit. — Atacă pe toate fronturile, credința trebuie să-și aibă specialiștii pe toate fronturile. Și încă mai bine echipați ca adversarii.

Clerul polonez și acțiunea catolică. Prin însăși definiția ei, acțiunea catolică este organizarea mireailor pentru a participa activ la apostolia socială a bisericii. Totuși, în chip firesc, animatorii și îndrumătorii ei sunt preoții. Pretutindeni. In ce măsură, se vede și dintr'o telegramă trimisă Romei dela Varșovia, vestind ținearea unui curs special de »acțiune catolică«, deschis la Kielse, prin vicarul episcopiei, pentru 50 de preoți, reprezentanți ai tuturor protopopiatelor. Cursul a ținut câteva zile. Cei mai probați și mai experți conducători ai mișcării, deosebit de vii în Polonia, au discutat și căutat cele mai bune mijloace de pregătire a »acțiunii catolice«, organizarea ei, pregătirea mirenilor, propaganda pentru presă în parohii, etc. Ca cele mai importante mijloace de întărire a ei s'au găsit: intensificarea și răspândirea exercițiilor spirituale și propaganda gazetărească în parohii. Acțiune catolică prin presă și pentru presă!

In China și la noi. »Osservatore Romano« (20 IX.) are o știre scurtă din depărtata și tulburată țară a chinezilor. In vară a avut loc o sfințire de preoți în Kwey-ang. Mai mulți indigeni au fost consacrați Domnului. Cu solemnitate mare, cum se obișnuiește acolo și cum ar fi cu cale să fie și la noi. Astă dată mai mare decât înainte. Fiindcă, spre marea mulțumire a tuturor, însuși guvernatorul provinciei, cu întreaga suită sa civilă și militară și însoțit de șefii tuturor administrațiilor provinciale, a ținut să fie față la solemnitate. Două ceasuri întregi au stat nemișcați, vădit impresionati și foarte atenți la întreg ceremonialul. La urmă au ținut să exprime episcopului marea lor mulțumire și să-și arate emoția sinceră ce au simțit la frumoasa solemnitate. — Așa în China. In România, să îndrăznească numai autoritățile a prăznuirile naționale în biserică uniaților! Vor vedea ei... puterea »dominantilor«!

Locale. Dumineca viitoare, a XIX-a după Rusalii, va predica în catedrală p. Dr. Coriolan Suciu, profesor al liceului de băieți.

— Duminecă, în 20 Septemvrie, s-a ținut **adunarea generală a Casinei Române.** Deosebit de frumoasă și importantă. Se vede că cele câteva săptămâni, cât a stat închisă, au reușit

să vădească rostul însemnat pe care îl are acest vechiu așezământ în viața noastră socială. De aceea număr meșteșpat de frumos de membri a alergat la adunarea, care părea că va hotărî de însași soarta casinei. Hotărâți cu toții la toate sacrificiile necesare pentru salvarea ei. Cum dovedesc hotărârile ferme, luate cu generală însuflețire, cari nu numai îi vor lungi firul vieții, ci vor însemna un nou progres în dezvoltarea ei. Comitetul întregit atât de norocos și cu unanimă însuflețire, este o cheazășie sigură. Președinte a fost proclamat p. canonic Dr. Ioan Coltor, casier d. Iosif Domșa, directorul școlii de ucenici, econom p. paroh Vasile Moldovan, iar membrii noi în comitet dd. Dr. Cornel Ordace, Emil F. Negruțiu și Simion Gizdavu. Ne bucurăm din toată inima de noul avânt pe care aceasta adunare l-a dat unei instituțiuni cu trecut așa de frumos și cu însemnate rosturi sociale în viața orașelului nostru.

— Cu rezultat deosebit de bun s'a încheiat **examenul de bacalaureat** ținut la liceul nostru de băieți. Din 92 candidați au trecut nu mai puțini de 79, adică 86%. Dintre cari 3 cu »foarte bine«, 18 cu »bine«, iar 59 cu »satisfăcător«. Acest rezultat frumos este o nobilă satisfacție pentru barbaria urită pe care și-au fost permis-o față de candidații școlilor noastre unii membri din comisia examinatoare de astă primăvară.

Concurse. Prea Ven. Ordinariat arhidiecezan publică, cu terminul de 10 Octomvrie c. concurs la **catedra de religie gr.-cat. dela școlile secundare din Alba-Iulia**; iar pe ziua de 20 Octomvrie c. la parohiile: *Șpálnaca* (prot. Ocna Mureșului), *Lăscud* (prot. Iernut), *Valea Sasului* (prot. Diciosânmartin) și *Gârbovița* (prot. Aiud).

— P. Ven. Ordinariat de Oradea publică concurs, cu terminul de 15 Octomvrie c. la parohiile *Beznea*, *Șanaiu*, *Topa de Criș*, *Salonta* și *Vad* din protopopiatul central, *Pocola* și *Vălan* din prot. Beiuș, *Fegernic* și *Păulești*, din prot. Marghitei, *Pățal* și *Pățalușa* din prot. Zălaului.

Intrunire colegială. In 10 și 11 Octomvrie c. se va întruni la Blaj o nouă ceată din foștii elevi ai școlilor noastre. Seria care a făcut bacalaureatul înainte cu 30 ani. Inițiatorii și organizatorii acestei întruniri, dd. Dr. I. Bianu, adv. Blaj, Ștefan Pop, directorul liceului de băieți din Blaj și Dr. Emil Pop, f. prefect in Aiud, au trimis foștilor colegi o scrisoare duioasă, rugându-i să nu lipsească dela întâlnirea care, ținută în »cetățuia idealismului românesc ne va procura noi îndemnări și ne va inspira noi nădejdi pentru zilele cari ni le va mai hărăzi Cel de sus«. Invitare pe care o repetă și pe »ceastă cale.

† **Vasile Saltelechi**, preot în pensie, v.-protopop on. a adormit în Domnul, la Bărdăști, în 30 Septemvrie c. în anul 86 al vieții și 57 al preoției sale cinstite. — Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul „Unirii“

B Târgul-Mureș. »Catehismul« pertru cl. III. secundară a și apărut și s'a pus în vânzare. E scris de p. canonic Dr. N. Brinzeu și se vinde cu 35 Lei. Se găsește, ca toate celelalte manuale de religie, la librăria seminarială din Blaj și la toate librăriile mai de seamă dela noi — »Istoria bisericească« pentru cl. IV. de liceu este sub tipar și va apare în curând.

D. București. De ce vă indignați? Era doar limpede că p. Scriban nu-și poate lepăda firea și nu-și poate strica trecutul. Era prin urmare lămurit, că răsturnările din Spania, prigoana împotriva bisericii și preoților, întreprinsă de către o ceată, nu »prea mare dar organizată și violentă, de ucenici ai Moscovei, îi va pricinui o... ingerească bucurie. Așa cum o exprimă, fără pic de rușine, în »Biserica Ortodoxă Română« din Septemvrie c. Pentru el toată problema se reduce aici: »Se mai poate lauda acum catolicismul cu trufie față de noi? Căci iată, în țara noastră, Bisericii ortodoxe i-s'a zis că este »religiunea dominantă«, pe când în

Spania se uită cu ochi răi spre Biserica«. — Că ai noștri, în frunte cu d. Argetoianu, o sorb din ochi de dragă ce-le este! Asta însă ce-are a face? Esențialul e să fie »dominantă«; și mai important: *papistașii să ajungă la ananghie.* Asta îi dă părintelui Scriban somn dulce și visuri frumoase. — Nărav din fire!

B. Cluj. Am auzit și noi că s'ar fi ținut »mari congrese liberale la Blaj«. A venit mai întâi d. Gheorghe Brătianu, care a prevenit lumea, că în curând se va arăta pe-aici venerabilul Duca, fălfăind steagul »soluțiilor« pentru criza economică; bine să se știe însă, că toate acele soluțiuni, pe cari ar fi de prisos să le desfășoare pe larg, sunt pur și simplu »furate din programul »georgist!«. Și proroc a fost, în parte: în curând s'a arătat pe cerul nostru inorat chipul dlui Duca. S'a înșelat însă în parte: d. Duca a spus, sus și tare, că are soluțiuni gata, în cari se topește toată criza ca ceara de fața focului, dar nu le tradcăză. Probabil ca să nu i-le șterpelească georgiștii. — Și atâta tot. N-au tulburat apa nimănui. Cei câțiva »delegați« și curioși cari au alcătuit »marile adunări« au fost pașnici și tăcuți. Simțeau că țin o adunare istorică, adecă pentru istorie, nu pentru zilele noastre.

Oficiul parohial român unit BAI A MARE

No. 656—1931

Concurs

Pentru postul de **cantor la biserică Catedrală din Baia Mare** se publică concurs cu terminul **1 Noemvrie a. c.** pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salar lunar una mie Lei, din cassa bisericii.
2. Sesiune cantorală 9 jughere.
3. Stolele îndatinate.
4. Locuință în natură.
5. Lemne de foc dela oraș: 42 m³.

Dintre concurenți vor fi preferiți cei dovediți capabili să conducă și corul catedralei, având să primească pentru aceasta remunerație deosebită.

Cererile se vor adresa oficiului parohial român unit Baia-Mare, cu următoarele documente: 1. Certificat de serviciu; 2. Diplomă de cantor; 3. Certificat de moralitate; 4. Extras de botez.

Concurenții se vor prezenta pentru probă în ziua de 1 Noemvrie a. c. la serviciile divine, deplasându-se pe spesele proprii.

Baia-Mare, la 28 Septemvrie 1931.

Oficiul paroh al român unit.

Ori și cine primește

pe deplin satisfăcut și ajunge cu siguranță succes bun, dacă acum toamna comandă trebuința la cepe de zambile, lalele și alte cepe de flori olandeze, mai de parte semințe de legume, flori și economice, trandafiri altoți în soiuri mondiale, rădăcini de căpșune etc. de la firma ARPAD MÜHLE, furnizor al curții regale, cultura și comerț de semințe, grădinarie, în TIMIȘOARA III/av. (Fondat 1875). Preț curent în românește la cerere gratuit și francat. 2-4

Noul mers al trenurilor

Începând cu ziua de 1 Octomvrie 1931 trenurile pleacă din gara *Blaj* precum urmează:

Spre București:	Spre Cluj
Ora 1,05 Personal	Ora 2.07 Acc. (Arad și Cluj)
» 5,39 Acc. (Arad)	» 3,42 Pers. (Cluj)
» 6,08 Pers. (Teiuș-Sighișoara)	» 6,51 Acc. (Arad și Cluj)
» 10,50 Personal	» 9,23 Accelerat
» 11,50 Rapid	» 13,25 Personal
» 15,03 Accelerat	» 16,28 Accelerat
» 18,10 Pers. (Cluj)	» 18,07 Pers. (Sighiș.-Teiuș)
» 21,28 Accelerat	» 19,44 Rapid
» 22,58 Acc. (Arad)	» 21,05 Personal

Târnava-Mică

Pleacă: Ora 6,55	Sosește: Ora 8,53
» 15,50	» 20,25

Este o datorie a părinților să-și îngrijească copiii cu HÖFER